

Pa se je nenadoma sklonil do nje drugi glas. »Lenka,« je rekel, »kaj pa jokaš! Ali ne veš, da te rad imam?«

Drhteč se je ozrla v Janeza in solze so ji tekale po zardelih licih. »Janez, Bog se nas usmili!«

»Eh, kaj bi! Kaj nama mar te pasje zgodbe! Ali se res bojiš gospoda grajskega, čeprav si moja, Helenček moj?«

»Nič, nikogar se ne bojim!« Pa je vendar še plašno pogledala tja gor v tisto grajsko okno, široko odprto.

A milostni gospod je stal pri oknu, treslo ga je od jesenskega jutra in zdehalo se mu je, ter ni videl, kaj se godi pod borovcem. Gledal je na cesto, koder je glasna tropa puric prihajala v grad. Lice se mu je zjasnilo, ko je uzrl te debele purice, in je veselo tlesnil:

»Ho, hrvatske curice, živele nam purice!«

SMRT JANEZA ZAPLOTNIKA.

Milostna gospa so se vračali iz grajskega loga in Buc je šel poleg njih. Sinje oblačilo se jim je svetilo od večernega solnca, v prenežni ročici so nesli košarico in bingljali in so sladko vpraševali: »Buc, Buc, jih boš, gobe?«

Buc je pa molčal; tudi gospa so umolknili ter se ustavili v dvorišču pred hlevi. »Hu, kako to smrdi!« so rekli. »Škandal!« In so glasno poklicali: »Oskrbnik! Kje pa ste, oskrbnik?«

Ko mrtvo je bilo na pristavi, nikogar od nikoder, le ondi pod napuščem je čvrčalo par vrabcev nad gluhim Gašperjem, ki je v kotu tam pletel koš iz vrbovine. In so se ogorčili milostna gospa. »Oskrbnik, Culiga, Luka, kje si, golazen!« Jezno so zapiskali na srebrno žvižgalko: fuj, fuj! da je dremavi Buc kar poskočil od strahu. Gospa so ga pa brž pobožali, ljubezni vrednega Buca, v gobček so mu dihnili in so ga potolažili: »Pc, pc, nič se ne boj, ti moj korajžni fantiček!«

Takrat je zaštorkljalo odzad iz hleva in se je prikazal stari Franc; trdo je nabijal v gramoz s svojo hromo nogo. Oddaleč je snel klobuk pred milostno gospo ter je stopal ubog in ponižen, da poljubi roko prevzvišeni gospodarici.

Gospa so se ozrli v kócasto glavo hrome Franca, zastudilo se jim je pred

tem pokvečenim človekom in so osorno izpregovorili:

»No, kaj?!«

France je obstal; usehle oči so mu utripale od nemirne žalosti ter je javil, ko da se mu je odkrnilo iz duše:

»Milostna gospa, umrl je!«

»Kdo je umrl?«

»Janez Zaplotnik je umrl.«

»Kdo je to Janez Zaplotnik?«

»Vaš hlapec je bil. In je ravnokar umrl tamle v hlevu zraven tiste jetične krave. Kri je bruhtnil. Zdaj v stelji leži in še sveče mu nihče ni prižgal.«

»Hu!« so pomislili gospa. Ter so rekli in naročili: »Neprijetna reč. Oskrbniku povej! In da ne bo kakšnih neumnosti! Povej tudi oskrbniku, da tu na dvorišču strašno smrdi! Škandal! In logarju povej, naj pazi na vidro; same ribje čeljusti leže ob potoku! Si razumel?«

»Sem, milostna gospa.«

Nato so se gospa okrenili, sinje oblačilo je zardelo od večernega solnca; in so odšli skoz park proti gradu.

»Buc,« so še rekli, »Bucek, ali se še kaj bojiš?«

Franc je pa še stal in zrl za odhajajočo gospo; v dušo ga je speklo in ga streslo ko sama bridkost. »Ko Devica Marija v majniškem oltarju so ta gospa oblečeni,« je vzdihnil, »in vendar, vendar — ali nimajo nič srca?«

Potem je šel, trudoma, napol ubit, da poišče svečo in jo prižge Janezu Zaplotniku v smrtni spomin.

JAZ IN MOJ HUDOBNI JAZ. TONE SELIŠKAR.

I.

Vijolica je zadišala pod mojim oknom
in solnce se je rodilo nad menoj.

Senca je v luči splahnela,
ptička je pod lučjo zapela
in vse je kakor nekdanj:
Lepo in svetlo,
rdeče in belo —

Maj.

In v maju rože cveto —
in jaz cvetim
in sem roža.

II.

Nekdo se mi je zasmeljal.

Od gora je odmeval smeh
kakor krohotajoči se greh
in je vsul žveplo na svet.

Zavili so se listki,
upognili so se listi
in roža nisem več.

Smeh — — —

Tik za menoj je bil:
Velik,
širok —
in je bil kakor jaz.

Zrealo? Ne!

Brat moj —

Stoj!

Morilec!

Omahujem.

Mati, podpri me!

Žena, objemi me!

Sin moj, poljubi me!

Strah,

velik,

širok.

Jokam. In smeh-strah je za menoj.

III.

Dvignil sem prste z objokanih oči.

Kdo si?

Gledam:

Človek —
obraz je moj,
moje telo
in v obrazu smeh
in roža v njem —
črna, požgana.

Zamahnil sem z nožem — — — — —

V nič je udarilo jeklo.

In smeh je izginil
ko senca v me.
In v meni je človek,
je smeh, je krohot,
je žveplo,
je strah.

Mati, reši me!

Žena, objemi me!

Sin moj, poljubi me! —

mene je strah.

ANUŠKA IN JOŠKO.

MATIJA MALEŠIČ.

(Prekmurski motiv.)

Na Goričkem se smeje ob beli cesti
bela krčma. Po oknih cvetejo pelag-
onije, po oknih dehtijo nagerleni,
po oknih se šopirijo rožmarini. Cel dehteč
vrt so okna bele krčme.

Na Dolinjskem se baha ob beli cesti po-
nosen bel dom. Po oknih ni pelagonij,
ni nagerlenov, ni rožmarina.

Četudi ne pošlje oče Joška na Goričko —
če ga pošlje kam po Dolinjskem, če ga
pošlje kam na Ravensko — Joško križari
po ravnih belih cestah dolinjskih, Joško
križari po ravnih belih cestah ravninskih,
Joško pripelje vedno navkreber pred belo
krčmo na Goričkem.

Anuška boža pelagonije, neguje nager-
lene, zaliva rožmarinom. Jošku se vidi,
da je sama roža med rožami.

»Za koga neguješ nagerlene?« vpraša
mehko in stopi proti oknu.

»Ne vem!«

»Komu podariš kito rožmarina?« Joško
se nasloni na okno, ji gleda v modre oči
in mu je mehko pri sreč.

»Tudi še ne vem!« Anuškina ličica božajo
nagerlene, oči božajo Joška.

»Srečen, kdor jo dobi!«

Anuška ne odgovori.

»Kako lepe rože imaš! Kakor nobena
druga.« Joško iztegne roko in hoče po-
božati nagerlene.

Na vratih krčme zakliče oče: »Ti, Joško?«
Joško naglo odstopi in da konjema jesti.

»Po poslu, po poslu! Tu sem se oglasil!«

»Tak vstopi vendar!«

Joško vstopi in mimogrede kradoma po-
gleda na okno. Anuškin obraz ga po-
zdravlja izmed rož.

Oče je moder, izkušen in veliko govori,
Joško je mlad in neizkušen. In poslušaj ...

In poslušaj ... In misli, misli, misli ...

Joško bi moral pogledati h konjema.

Ali čemu je pri hiši hlapec?

Oče gre naročiti hlapcu.

Joško premišljuje, premišljuje. Vseeno bi
pogledal h konjema. Kaj ve hlapec, kako
sta naučena in kako jima prija.

V veži ga sreča oče. Vse je že opravljeno.

108 Vrneta se v sobo.